

2 Assartuussinermi attaveqaatit angallannerullu annertussusaa

2.1 Assartuussinermut periaaseq tamarmiusoq

Kalaallit Nunaanni silap pissusaata pinngortitalu issittumiinnera, taakku annertussusaat aammalu innuttaasut siammasinnerat nunasiaatitut oqaluttuarisaanera aammalu sakkutooqarnermi periutsitigut annertuumik pingaaruteqarsimanera pissutaallutik assartuusseriaaseq, nunanit amerlanernit allarpassuarnit immikkooruteqartoq pinngorsimavoq.

Umiarsuit timmisartullu assartuutitut pingaarnersaapput

Umiarsuit timmisartullu atorlugit angallanneq Kalaallit Nunaata angallannikkut ataqatigiinneranut pingaaruteqarlunnartuuvooq, taamatullu nunat tamat akornanni attaveqartarnerit taamaallaat tassuunaqqussinnaallutik. Taamaallaat illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani, pisunilu ikittuinnarni taakku akornanni assartuussineq nunakkut ingerlanneqartarpoq.

Silap pissusaani unammilligassat

Aamma silap pissusaa pissutaalluni assartuutit ataasiakkaat ukiuunerani aasaanerani atornerqarsinnaanerit assigiinngitsorujussuupput. Pingaartumik umiarsuit angallannerat ukiup ilarujussuani Tunumi aamma Kalaallit Nunaata kitaani Qeqertarsuup Tunuata avannaani sikuusarnera pissutaalluni ajornarsisarpoq, taamatullu Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit pissutaalluni upernaap qaammataani, nalinginnaasumik marsip/apriilip qaammataaniit juulip/aggustip qaammataanut ajornakusuulertarluni ajornarsisarluniluunniit.

Kiisalu silap issittuunera pissutigalugu assartuutit, amerlanertigut immikkut ittumik sanaajusartut immikkut ittunik piumasaqaateqarfiusarput, soorlu umiarsuit sikunut aporsinnaaneq pissutigalugu immikkut qajannaatsunik timitalerneqartariaqartarlutik.

Isorartussutsit unammillerfissanik pilersitsisarput

Kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu isorartunerat, kiisalu inuiaqatigiit ikittunnguunerat pissutigalugu angallasseriaatsinik ataatsimoortunik – usinut inunnullu tunngatillugu – niuerpalaartumik tunngaveqarluni ingerlatsiniameq ajornakusoorpoq ajornarlunnarluniluunniit. Taamaattumik assartuussinermi suliaassat arlallit ilaatigut sullissisunut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aqutugalugit Namminersorlutik Oqartussanit tapiissutitut ikiorsiiffigineqartarput.

2.2 Silaannakkut angallanneq

Silaannakkut angallassineq nunat tamat akornanni, nunap immikkoortuisa iluini aamma illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni assartuusseriaatsimi assartuinnermut pingaaruteqarpoq. 2009-p naanerani mittarfeqarfiit 59-iupput (najoqqutarisaq: 2009-mut ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat, Takussutissiaq 8.1, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik):

Timmisartoqarfiit

- Timmisartoqarfiit 13-it, timmisartunut suluusalinnut mittarfillit, taakkunanngalu arfinillit 2009-mi nunat tamat akornanni Københavnimut imaluunniit Islandimut attaveqarfiusarput¹⁷
- heliportit arfinillit¹⁸

¹⁷ Pituffik –amerikamiut sakkutooqarfianni mittarfik – ilanngunneqarpat mittarfiit 14-iupput..

- Helistoppit 40-t, illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallavinni qulimiguulinnik angallassinermut immikkut terminaleqarfinnik atortoqanngitsut

Mittarfeqarfiit (GLV) mittarfiit taakku tamaasa pigisaraat, taamaallaat Kangilinnguani heliporti¹⁹, Grønlands Kommando-mit (GLK) pigineqartoq aamma helistoppit pingasut Air Greenlandimit pigineqartut kisiisa pinnagit.

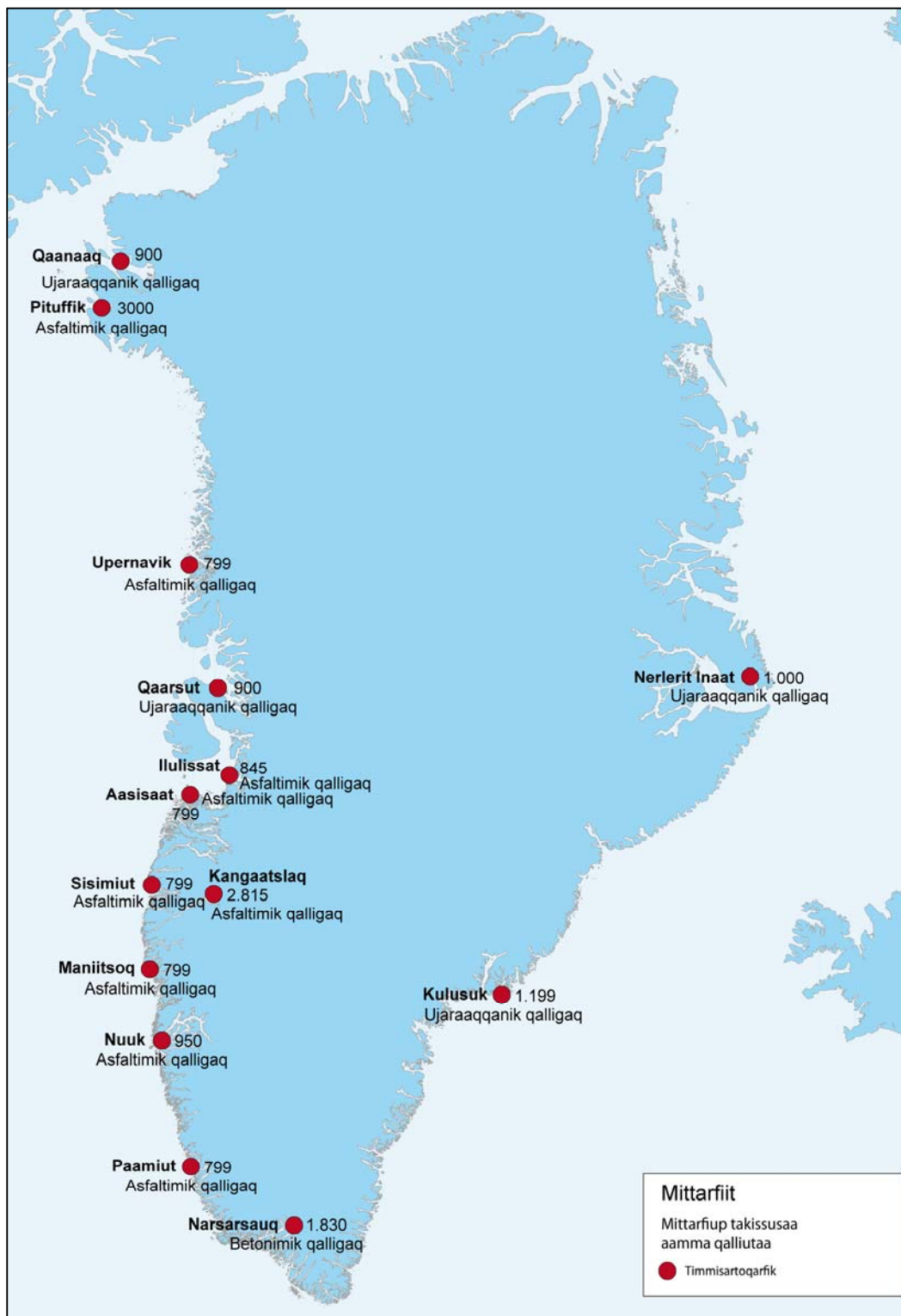
Aamma Mittarfeqarfiit mittarfinni tamani, Qasigiannguani Qeqertarsuarmilu heliportini kiisalu Ummannami Tasiilamilu helistoppini marlunni ingerlatsinermut isumaginnittuupput. Qaqortumi, Narsami Nanortalimmilu heliportit pingasut Air Greenlandimit ingerlanneqarput, kiisalu Kangilinnguani heliporti Grønlands Kommando-mit (GLK) ingerlanneqarluni. Helistoppit 38-t allat pingaarnertut KNI Pilersuisumit ingerlanneqarput.

Timmisartut suluusallit atorlugit timmisartuussinerit

Ilusiliaq 2.2.1-imi timmisartunut suluusalinnut mittarfiit 13-it inissisimaffii kiisalu Pituffik takutinneqarput. Ilusiliaq 2.2.1-imi mittarfiit qalliutaat (ujaraqqat, asfalti imaluunniit betoni) kiisalu maannakkut takissusii takutinneqarput.

¹⁸ Kangilinnguani mittarfik ilanngullugu

¹⁹ Air Greenland tassunga kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut immikkut ittoq tunngavigalugu timmisartuussisarpoq, tassanilu Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutissat sisamararterutaanut pingasunut akiliisarpoq, kiisalu GLK sisamararterutaanut ataatsinut akiliisarluni.

Ilusiliaq 2.2.1 Mittarfiit 13-it inissisimaffii kiisalu Pituffik

Najoqqutarisaaq: Angallannermut Aqutsisoqarfik 2010. Aeronautical Information Publications (AIP Kalaallit Nunaat)). Paasisstussat uani aaneqarput <http://www.slvtrafikstyrelsen.dk/>. København 2010.

Mittarfiit pingasut, nunatsinni takinersaasut (Kalaallit Nunaata kitaani Kangerlussuarmi, Kalaallit Nunaata kujataani Narsarsuarmi, aamma Tunumi Kulusummi Tasiilamut qaningaatsiartumiittumi)

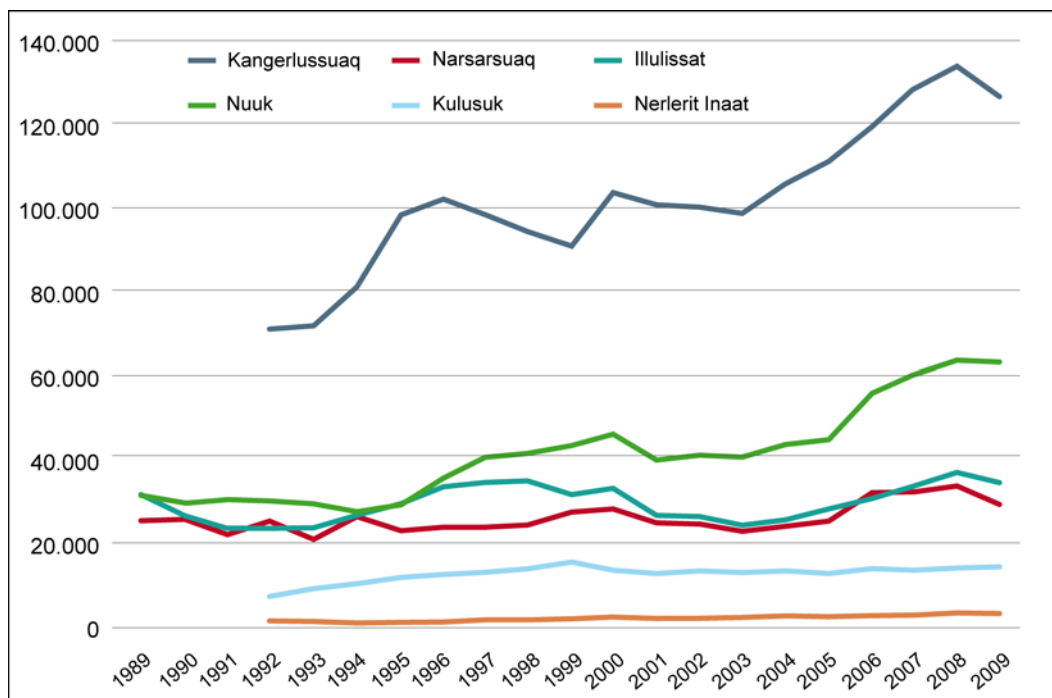
aallaqqaammut sakkutooqarfinnut atugassatut sananeqarsimapput, Kalaallit Nunaanni innuttaasunik sullissinissaq pingaarnertut pingaarnertut. 1985 tikillugu Nuummi Ilulissanilu mittarfiit kisimik innuttaasut nunasseriaasiat pingaarnertut eqqarsaatigalugu pilersaarutigineqarsimapput sananeqarsimallutillu.

1998-imiit siumut nutaanik sanaartornerit

1998-imiit 2001-imut Kalaallit Nunaata avannaani qeqqanilu mittarfiit nutaat arfinillit ammarneqarput. 2007-imi Paamiuni mittarfik ateqqarfissiorneqarpoq. Illoqarfiit taakku siusinnerusukkut taamaallat qulimiguulinnit sullinneqarsimapput, mittarfiillu sananeqarnerini illoqarfinni innuttaasut najugaqarfiillu mittarfinnut attuumassutillit sullinneqarmissaat pingaarnertut siunertaralugu mittarfiit sananeqarput. Mittarfiit nutaat arfineq marluk mittarfinnik naatsunik 800meterinik sanariaaseq tunngavigalugu sananeqarput, taakkunungalu timmisartut immikkut ittut, mittarfinnit taamaattunit aallarsinnaasut missinnaasullu atorineqartariaqarput. Imm. 9.1-imi takuneqarsinnaasut mittarfinnik naatsunik sanariaaseq toqqarneqarsimasoq timmisartuliorfiit iluanni ineriartorneq pissutigalugu ulorianartorsiortinneqarpoq, maannakkut mittarfinnut naatsunut taamaattunit timmisartut atorineqarsinnaasut taamaallaat 18-it tikillugit ilaasoqarsinnaasut nutaamik sanaartorneqarmata. Mittarfiilli taakku tamarmik tallineqarsinnaasunngorlugit pilersaarusiugaapput

Ilaasut amerlassusaasa ineriartornerat

Ilusiliaq 2.2.2-mi takutinneqartut mittarfinni arfiniliusuni, 1998 tikillugu atorineqarsimasuni ukiuni 20-ni kingullerni ukiumut ilaasartut ineriartornerat takutinneqarpoq, ilusiliamili 2.2.3-mi mittarfinni kingusinnerusukkut sananeqarsimasuni arfineq marluusuni ineriartorneq takutinneqarluni.

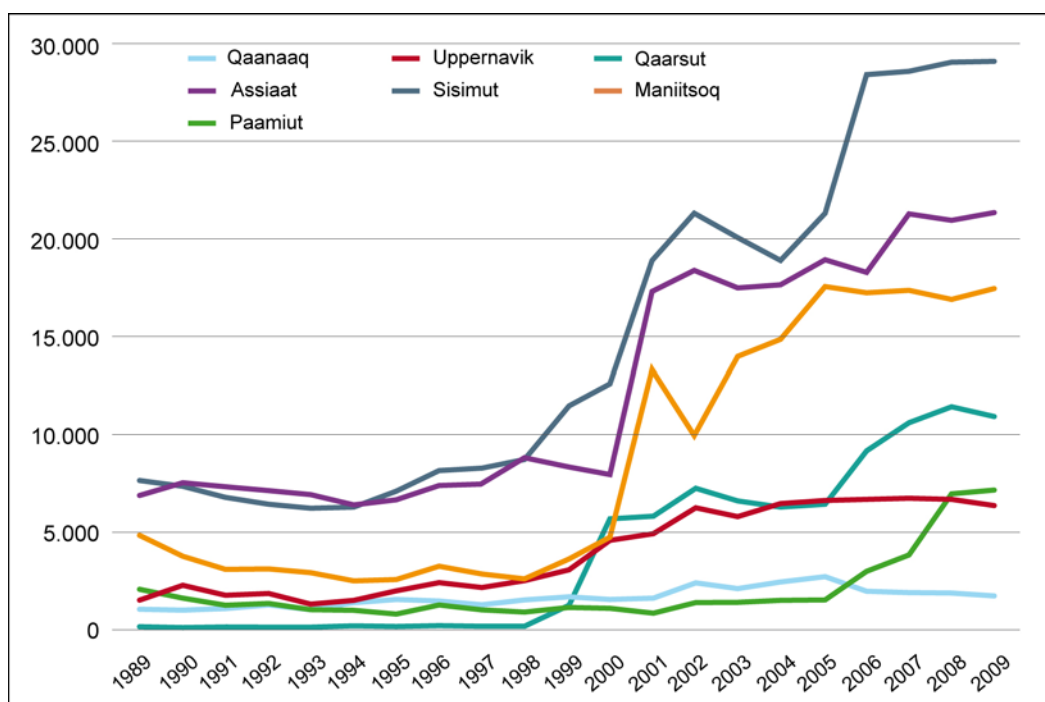
Ilusiliaq 2.2.2 2009 tikillugu mittarfinni "pisoqqani" ilaasartut ukiumut amerlassusaat.

Najoqqutarisaq: Regneark 1989-imiit 2009-mut sullissinerit amerlassusaannik kisitsisitalik, Mittarfeqarfinnit tunniunneqartoq.

Ilusiliaq 2.2.2-mi takuneqarsinnaasutut pingaartumik Kangerlussuarmiit Nuummiillu ilaasartut, 90-ikkut aallartinneranniit ilusiliami piffissarititaasup iluani amerleriarsimapput. 90-ikkut aallartinneranniit maannamut ilaasartut akunnaallisarlugit naatsorsorneqarnerini mittarfinni

marluusuni taakkunani mittarfinnut allanut ilaasoqarnerpaasartunut naleqqiullutik marloriaatinngorsimapput, aappaa sisamariaataa affarpiamik aammalu marloriaatingajammik, tamatumanilu mittarfiit marluk taakku isumaat erseqqissarneqarpoq.

Mittarfinni nutaanerusuni arfineq marlunni qulimiguulimmik angallassinermiit timmisartunik suluusalinnik angallassinermut ikaarsaarnermi ilaasartut amerlassutsimikkut ineriartungaatsiarsimapput, tak. ilusiliaq 2.2.3, tassanilu aamma soorunami kisitsisit aallaaviusut ikinnerat tunngavigineqassaaq. Mittarfinni ineriartungaatsiarnermik misigisaqarfiunngitsuni Qaanaami mittarfik kisiartaavoq. Sisimiuni, Aasianni Maniitsumilu mittarfiit amerleriarfiungaatsiarnermik misigisaqarfiupput.

Ilusiliaq 2.2.3 2009 tikillugu mittarfinni "nutaani" ilaasartut ukiumut amerlassusaat

Nassuiaat.: Ilusiliami ilaasartunut aagtmma mittarfiit ammarnissaat sioqullugu piffissami qulimiguulinnik angallassiviusumi ilaasartut amerlassusaat ilaatinneqarput.

Najoqqutarisaaq: Regneark 1989-imiit 2009-mut sullissinerit amerlassusaannik kisitsisitalik, Mittarfeqarfinnit tunniunneqartoq.

Tikittartut/aallartartut akulikissusaat

Timmisartunik angallassinert ukiup ingerlanerani annertussusaat allanngorartarpoq. Tassalu 2009-imi aasaanerani Danmarkip aamma Kalaallit Nunaanni sapaatit akunnerannut aallartartut arfineq marluk aamma arfineq pingasut akornanni amerlassuseqarsimapput, 2008/09-imili ukiuunerani aallartartut tallimaasimallutik. Timmisartunik angallassinert ukioq kaajallallugu ingerlatiinnarneqarsinnaapput, aammalu ukiumut qaammatini arlalinni illoqarfinnut amerlasuunut/illoqarfinnit amerlasuunit taakkulu akornanni sikoqartarnera pissutigalugu umiarsuarnit tikiinneqarsinnaannginnerat pissutigalugu assartuussinnermi kisiartaasarlutik.

Aamma nassiussanik assartuisarnermi timmisartut atorineqartarput. Nassiussat – tonsinngorlugit uuttorlugit – nassiussanik assartorneqartunit annikitsuaraasarpot, umiarsuarnik assartuussineq usinik assartuussisarnermi soorunami pingaarnersaasarmat.

Nalinginnaasumik timmisartuussinermut inatsisitigut tunngaviusut

Silaannakkut angallassinermut inatsit, inatsimmut nalunaarut nr. 543, 13. juni 2001-imeersaq, Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarpoq, tassani tamanna pillugu silaannakkut angallassinermut inatsimmi imaluunniit inatsisit allat immikkut ittut naapertorlugit atuutsitsinnginnissaq aalajangersarneqarsimanngippat.

Inuussutissarsiorneq siunertaralugu (angallavinni timmisartuussineq) danskit susassaarfii, taamaalillunilu aamma Kalaallit Nunaat qulaallugu silaannakkut angallassinernik akuttoqatigiinnik ingerlataqarnissamut akuersissut silaannakkut angallassinermut inatsimmi § 75 naapertorlugu angallannermut ministerimit tunniunneqartarpoq. Tamanna aamma inuussutissarsitigalugu suliaasaqarfimmut tunngatillugu silaannakkut angallassinernut allanut (soorlu attartortitsilluni timmisartuussinernut) atuuppoq, tamatumani angallannermut ministeri allamik aalajangiisimanngippat, tamannalu pisimappat inuinnaat silaannakkut angallanneqarnerinut aalajangersakkani (BL-ini), Angallannermut Aqutsisoqarfimmit suliarineqartumi allassimassaaq.

Naalagaaffiup iluani ilaasunik, nassiussanik allakkanillu angallassinissamut akuersissuteqarnissamut qinnuteqartup silaannakkut angallassinermut inatsimmi silaannakkut angallatinik nalunaarsuissamut piumasaqaatinik naammassinnissimanissaa pisariaqarpoq. Tassalu ingerlatseqatigiiffiit silaannakkut angallassinernik suliaqartut, Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut aamma tassunga ilaatinneqarput, aammalu silaannakkut angallassinermut inatsimmi nalunaarsuissamut tunngasumi ingerlatseqatigiiffiit ”danskiunerat” imaluunniit ”kalaaliunerat” immikkoortinneqanngilaq. Air Greenland EU-mi akuersissummik angusaqarsinnaanngilaq, akuersissummik pigisaqarnissamut peqqussummi ingerlatseqatigiiffiup suliaata pingaarnerup aammalu qullersaqarfiata/angerlarsimaffiata inissisimaffissaanut piumasaqaatit inatsisitigut naammassisimannginnamigit.

Ingerlatseqatigiiffiup angallavimmi aalajangersimasumi timmisartuussinermik aallartitsinissani kissaatigippagu, tamanna silaannakkut angallassinermut inatsimmi § 75 naapertorlugu akuerineqartussaavoq, akuersissullu piffissamut aalajangersimasumut tunniunneqartarpoq, taamatullu tassunga atugassarititaasut immikkut ittut, aalajangersimasunik naliliineq malillugu pisariaqartutut naatsorsuutigineqartut apeqqutaatinneqassallutik. Piumasaqaatit immikkut ittut taamaattut akit angalanissamullu pilersaarutit akuerineqarnissaannut tunngasinnaapput.

1997-imili Namminersornerullutik Oqartussat, maannakkut Namminersorlulik Oqartussat aamma Angallannermut Ministereqarfiup akornanni angallavinni angalanissamut akuersissutit aammalu Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanni timmisartuussinermut akinik aalajangersaasarnerit suliarineqartarnerat pillugu isumasioqatigiittarnernik suleriaatsimik pilersitsisoqarsimavoq.

Ingerlatsinissamut akuersissutit angallavinnilu angalanissamut akuersissutit

SAS, 25. oktober 2002 tikillugu Kalaallit Nunaannut angallavimmi angallassisuusoq, 1994-imi silaannakkut angallassinissamut akuersissutini EF-imi silaannakkut angallassinernit ataatsimoortut pingajuat naapertorlugu ingerlatsinissamut akuersissummik taarsertippaa. 1997-imi Danmarkip Skandinaviami silaannakkut angallassinerni suleqatigiinnermut peqataaneramik sivitsuinnermut atatillugu silaannakkut angallassinermut politikkip pisariillisarneqarneranut ilaatillugu SAS-ip nunap iluani timmisartuussinermi salliutinneqarnerata sinnerna atorunnaarsinneqarpoq.

Tassalu Kalaallit Nunaannut angallavinni angallassinerni ingerlatseqatigiiffiup salliutinneqarnera atorunnaarpoq, taamatullu ingerlatseqatigiiffiup Kalaallit Nunaannut timmisartuussineq pisussaaffigiunnaarlugu. 2002-mi oktobarip naanerani ingerlatseqatigiiffiup Kalaallit Nunaannut angallavinni timmisartuussisarneranik unitsitsinermut atatillugu Angallannermut Ministereqarfik allakkatigut SAS-imut uparuaavoq, ingerlatseqatigiiffimmut akuersissut imminnermini angallavinnut

niuerfinnulluunniit immikkut pisinnaatitaaffiliinngitsoq, taamaattumillu ingerlatseqatigiiffiup taamaalluni timmisartuussineq aallarteqqinniarlugu kissaatigilissagaluaruniuk, tamanna akuersissuteqarnissamik pisariaqartitsiviussasoq.

Grønlandsfly A/S 1992-imi akuersissummik tunngaviusumik, 30. september 2005 tikillugu atuuttussamik tunineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiup aterminik 2002-mi Air Greenland A/S-imut allannguisup tunngaviusumik akuersissut pigisani 2005-imi 30. september 2012 tikillugu atuuttussanngorlugu sivitsorpaa. Tunngaviusumik akuersissummi ingerlatseqatigiiffik attartortitsilluni timmisartuussinissamut aammalu Kalaallit Nunaata iluani angallavinni timmisartuussinissamut akuerineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassinermik ingerlatsinissamut killilersuisoqanngilaq, aammalu tunngaviusumik kikkulluunniit kissaatseqartut Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aammalu nunap iluani timmisartuussisinnapput. Tamanna ilaasunik taamatullu usinik timmisartuussinissamut atuuppoq. Kisiannili teknikkimut tunngatillugu Angallannermut Aqutsisoqarfimmiit akuersissuteqartoqarnissaa, kiisalu nunap iluani sullissinissamut angallannermut politikikkut Namminersorlutik Oqartussanit akuersissuteqartoqarnissaa piumasarineqarpoq. Teknikkimut tunngatillugu akuersissut taamaallaat atortunut, akuersissutinut il.il. attuumassuteqarpoq, kiisalu angallannermut politikikkut akuersissummi sullissisoq nunap iluani kissaatigineqarnersoq pillugu naliliinermik tunngaveqarluni.

Tassalu silaannakkut angallassinermi niuerfik ammanerulersinneqarsimavoq. Taanna umiarsuarnik usinik assartuussinermut, akuersissummik pigisaqartumut ataasiinnarmut, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit, kiisalu Kalaallit Nunaanni illoqarfiit akornanni usinik assartuussinissamut pisinnaatitaaffeqartumut (pisussaaffeqartumullu) akuersissummi maleruagassiorneqartumut illuatungiliulluinnarpoq, tak. immikkoortoq 2.3.

2.3 Umiarsuarmik angallanneq

Imaatigut angallanneq Kalaallit Nunaanni nunat tamat akornanni taamatullu nunap immikkoortuini, kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallassinermi pingaaruteqartorujussuuvoq. Kiisalu Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit qitiulluinnarput, illoqarfinnut nunaqarfinnullu nassiussanik pilersuineq tamangajammi imaatigut ingerlanneqarmat.

2010-imi illoqarfinni 16-ini umiarsualiveqarpoq, aammalu nunaqarfinni 60-it missaanniittuni umiarsuarnut aalisariutinullu talittarfeqarluni. Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiit, aalisariutinut talittarfiit nunaqarfinni ikaartarfiit, puttasut, nunami pituttortarfiit, pituttortarfiit puttasut il.il. katillugit 185-it missaanniipput. Umiarsualiviit talittarfiillu tamarmik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput ingerlanneqarlutillu – taakkunungalu ikittuinnaat ilaangillat, soorlu Kalaallit Nunaata qeqqani Niaqunngunami olivinisorfimmi aamma Kalaallit Nunaata kujataani Nanortallip avannamut kitaani 40 km-inik ungasissuseqartumi kuultisorfimmi Nalunami ”talittarfiit” namminersortunit pigineqartut marluusut²⁰.

²⁰ Suliaqarnermi pissutsit eqqarsaatigalugit imaappoq, suliffeqarfiit aatsitassanik piiaanissamut akuersissummik peqartut attaveqarnermut pisariaqartumut namminneerlutik sanaartussasut. Nalinginnaasumik aatsitsassaqaarfiit illoqarfinnit nunaqarfinnullu ungasissumi inissisimasarput.

Umiarsualiviit maannakkut sanaartorneqartut

Ilusiliaq 2.3.1-imi nunami illoqarfinni, umiarsualivinni umiarsuit angisuut usinik annerpaamik TEU-nngorlugit uuttorneqartunik passussisinnaasuni umiarsualiviit takussutissiorneqarput²¹. Tassalu ilusiliami aamma umiarsualiviit arlaat umiarsuarnik Imarpik ikaarlugu angalasartunik, 300 aamma 700 TEU-t akornanniittunik, maannakkorpiaq atorneqartunik sullissisinnaanersut takussutissiorneqarput.²²

Illoqarfiit nunaqarfiillu sinerissamiimmata, umiarsuit angallannerat inuiaqatigiinnut pingaaruteqartorujussuuvoq. Nunami illoqarfiit tamarmik, tassalu Qaanaaq aamma Illoqqortoormiut kisimik pinnatik, umiarsulivivimmik peqarput. Umiarsuit angallannerat Kalaallit Nunaannut Kalaallillu Nunaannit aammalu nunap iluani nassiussanik assartuussinermut pingaaruteqarpoq. Taamatuttaaq nunap immikkoortuini sumiiffinnilu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuit angallannerat piffissani imaatigut angallaviusuni umiarsuit angallannerat pingaaruteqarpoq.

²¹ TEU Twenty-foot Equivalent Units-ip naalisaafigaa, tassalu containerip 20 fods-inik angissuseqartup nalinginnaasup angeqqatigalugu.

²² Nunaqarfinni umiarsualiviit, tassalu umiarsuarnut aalisariutinullu talittarfiit ilusiliaq 2.3.1-imi ilaatinneqanngillat.

Ilusiliaq 2.3.1 Illoqarfinni umiarsualiviit, taakku umiarsuarnik suliaqarsinnaassusiisa annerpaaffissaat TEU-nngorlugit atorneqarnerallu

Nassuiaat: Illoqarfinni umiarsualiviit atorneqarnerat umiarsuarnut Imapik ikaarlugu talittarfittut, feederersornermut umiarsualivittut atorneqarneraq imaluunniit nunaqarfinnut angallannermut atorneqarneraq allassimavoq, taakkunani atorneqarnera pingarneq kisimi allassimalluni. Qaanaami Illoqqortoormiunilu usilersornermut usingiarnermullu atatillugu prammit atorneqartarput.

Najoqqutarisaaq: Royal Arctic Line-p 2010-mi angalanissanut pilersaarutaa pingarneq, kiisalu paasissutissat RAL-imit pissarsiarneqartut.

Umiarsuarnik nassiussanik angallassineq

Umiarsuarnik nunat tamat akornanni (Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit), kiisalu nunap immikkoortuani umiarsuarnik usinik assartuussinerit Kalaallit Nunaanni inatsisitigut maleruagassiugaapput. Angallanneq pingasunik immikkoortuligaavoq, aammalu Royal Arctic Line A/S-imit (RAL), ingerlatsinissamut akuersissummik peqarnissamut isumaqatigiissut tunngavigalugu imaatigut angallassinermi kisermaassisuusumit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartumit ingerlanneqarluni.

Nassiussanik imaatigut angallassinissamut akuersissut

Nassiussanik imaatigut angallassineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugu Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani nassiussanik imaatigut angallassinissamut akuersissummik RAL Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisunit tunineqarpoq. Tamatuma kingorna kisermaassineq taanna annikitsunik allannguuteqartinneqarluni sivitsorneqarpoq. Akuersissut ukiut tamaasa ukiunik marluk sioqqutsisumik ilisimatitsinikkut Naalakkersuisunit taamatullu RAL-imit atorunnaarsinneqarsinnaavoq.

Akuersissutip atuunneratigut Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit, kiisalu Kalaallit Nunaanni illoqarfinnut tamanut Kangerlussuarmullu, akuersissutip nalunaarutigineqaqqaarnerani nunaqarfittut taaguuteqanngitsumut usinik imaatigut angallassinermi RAL kisermaassisuusvoq. Akuersissut aamma nunani allani ornigassanut arlalinnut, pingaernerutillugulu Aalborg-imut, RAL-ip Danmarkimi umiarsulivittut aallaaviusutut atugaanut, aammalu Reykjavik-imut atuuppoq. Taakku saniatigut umiarsulivinnut marluusunut taakkununga akunniffissatut ornigutsitsisartut arlallit pineqarput. Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni, kiisalu nunaqarfiit akornanni usinik imaatigut assartuussinerit akuersissummut ilaatinneqanngillat.

Akuersissummut ilaatinneqanngitsut arlaqarput: a) orsiaatit atorlugit uuliamik assartuussinerit, b) allanik suliaqarnermut atatillugu nammeneq nassiussanik nammeneq umiarsuaatit atorlugit assartuussinerit, c) nioqqutissanik assigiiaanik imaluunniit nalinginnaasuunngitsunik amerlanerusunik, teknikkimik imaluunniit aningaasaqarnermik tunngaveqartumik assartuusseriaatsimik allamik pisariaqartitsiviusunik assartuussinerit, aamma d) siornatigut isumaqatigiissutaasimasut imaluunniit maannakkut inatsisit atuuttut tunngavigalugit allanit suliarineqarsinnaasunik assartuussinerit.

Akuersissut tunngavigalugu containerersorluni angallavinni akuttoqatigiinnik angallassisarnerup ingerlatiinnarnissaanut, kiisalu usitussutsinik, nassiussat assartorneqartussat amerlassusaannut suussusaannullu naleqquttunik peqarnissamut RAL pisussaaffilerneqarpoq. RAL-ip ukiumut tulluuttumut angalanissanut pilersaarutaa ukiut tamaasa Naalakkersuisunit akuerineqartussaavoq. Aamma akuersissut naapertorlugu Kalaallit Nunaanni nassiussanut tunniunneqartartunut atatillugu sullissinermi umiarsulivinni terminalit, taakkunungalugu atatillugu nassiussaleriviit quersuillu ingerlanneqarnerinut RAL akisussaasuvoq.

Tamatuma saniatigut akinut/nassiussanut akinut, RAL-ip nassiussanik assartuinnermut akilersissinnaasaannut sinaakkusiussat akuersissummut ilaatinneqarput. Taakkunani suliassat sisamaapput: a) umiarsulivimmi nassiussiviusumi passussineq, b) imaatigut assartuineq, c) umiarsulivimmi tigusiiviusumi passussineq, aamma d) uuliamut aningaasallu nalinginut tapit. Aamma nassiussat ataasiakkaarlugit imaluunniit containerinut poortorlugit, qerisutut allatulluunniit nassiunneqarnerisut, kiisalu amerlassusaat akinut apeqqutaavoq. Nassiussinnermut akit annertussusaat Naalakkersuisunit akuerineqartussaavoq, taannalu kingullermik 1. januar 2009-mi iluarsineqarpoq.

Nassiussanik assartuinerup aaqqissuussaanera

Nassiussanik assartuussinermi qaffasissuseq siulleg tassaavoq Imapik ikaarlugu nunat tamat akornanni assartuussineq. Nunanit allanit nioqqutissat, Kalaallit Nunaannut assartorneqartartut tunngaviusumik umiarsualivimmi aallaaviusumi Aalborg-imiittumi siaruarterneqartarput. Umiarsualivimmi aallaaviusumi nassiussat qajannaarsorneqartarput, umiarsualivimmiillu Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut nassiussat tamarluinnangajammik nassiunneqartarnerat isumagineqartarpoq.

Umiarsualivik aallaaviusoq

Umiarsualivittut aallaaviusutut atuunnissaq kingullermik 2006-imi tamanut ammasumik suliariumannittussarsiunneqarpoq, tassanilu Aalborg Havn-ip Århus-imi Esbjerg-imilu umiarsualiviit unammillerpai, neqerooruteqartitsinermilu ajugaalluni. Aalborg Havn-imut isumaqatigiissut maannakkut atuuttoq 2010-mi 2022-mut sivitsorneqarpoq. Ilaatigut Aalborg Havn-imut isumaqatigiissuteqarnerup kingunerisaanik Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut nassiussat ikinneerpaamik 75%-ii Aalborg Havn-imiit nassiunneqartartussanngorput.

Danmarkimi umiarsualivimmik aallaaviusumik ataasiinnarmik peqarnermi, taamaalillunilu angisuunik ingerlataqarnermi iluaquteqarnermik, tamatumalu peqatigisaanik umiarsualiviup aallaaviusup pineqartup Kalaallit Nunaanni pissutsinik ilisimasaqarluarsinnaaneramik angusaqarnissaq eqqarsaatigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni umiarsualivinni arlalinni containerersorneq atornerqarluarpoq, kisiannili nunaqarfinnut sulii containerit ulikkaarneqarsinnaaneq ajormata poortukkat ataasiakkaarlugit nassiussorneqartarput. Tamatumani poortukkat ataasiakkaat qanoq poortorneqassanersut, taamaalillutillu Kalaallit Nunaannut qanoq iliorluni ajornannginnerpaamik assartorneqarsinnaanersut usingiarneqarsinnaanersullu pillugu ilisimasaqarnissaq pisariaqarpoq.

Imarpik ikaarlugu angallannermi umiarsuit containerersortut immikkut ittumik sanaat, Qeqqani Nunap Immikkoortuanut aamma Kujataani Nunap Immikkoortuanut tikittartut atornerqarput. Kiisalu Imapik ikaarlugu angallannermut atatillugu umiarsuit containerersortut toqqaannartumik Tunumi umiarsualivinnut tikittarput. Kiisalu umiarsuit Imapik ikaarlugu angalasartut qaammammut ataatsip missaani Islandimi Reykjavik-imiit tikittarput, taakkulu toqqaannartumik Amerikap avannaanut ingerlasarput, taamaalillutillu nassiussalerinermi Kalaallit Nunaata Amerikallu avannaata akornanni toqqaannanngitsumik attaveqaataallutik.

Feederersorluni angallassineq

Qaffasissutsini tulliuuttoq tassaavoq feederersorluni angallassineq, tassanilu umiarsuit containerersortut immikkut ittumik sanaat atorlugit Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfiit aammalu Kalaallit Nunaanni illoqarfiit arlallit akornanni angallassisuupput.

Nunaqarfinnut nassiussat

Qaffasissutsit pingajuat tassaavoq aappaatigut illoqarfiit annerit, Imapik ikaarlugu imaluunniit feederersorluni angallassinermut atornerqartut aappaatigullu nunaqarfiit illoqarfiillu minnerit akornanni usinik imaatigut angallassineq.

Imarpik ikaarlugu aammalu illoqarfiit akornanni imaatigut angallassineq, Royal Arctic Line-p aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni akuersissummut tunngatillugu isumaqatigiissummi allassimasut malillugit ingerlanneqarpoq. Nunaqarfinnut imaatigut angallassineq Royal Bygdeservice-mit Royal Arctic Line-mit ingerlatseqatigiiffittut immikkoortortaqrarsuut isumagineqarpoq. Angallassineq taanna kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissummi, Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissutigineqarsimasumi aningaasaqarnikkut tapersiiffigineqartarpoq. Angallassineq umiarsuit immikkut ittumik sanaat minnerusut, nassiussanik ataasiakkaaraluni nassiunneqartunik

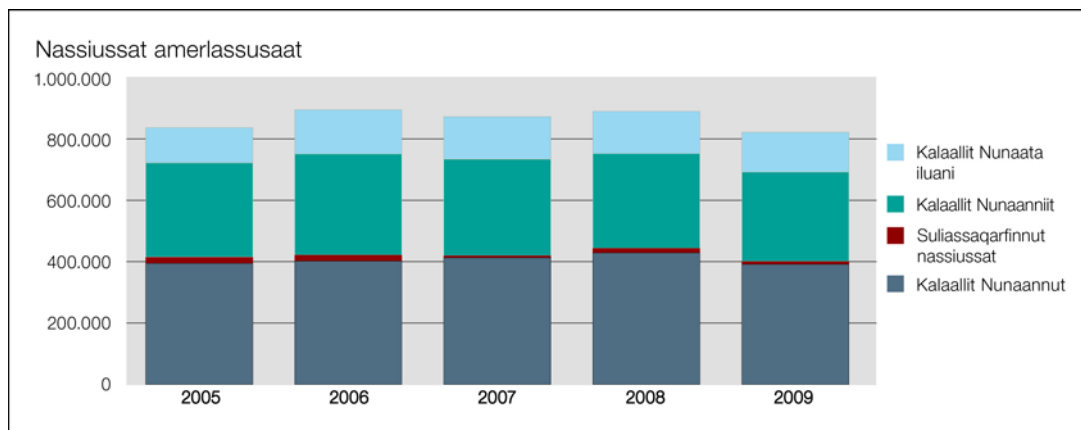

usisartut, aammalu containerinik nassarnissamut killilinnik periarfissaqartut atorlugit ingerlanneqarpoq.

Umiarsuarnik nunaqarfiliartaatinik nutaanik, Namminersorlutik Oqartussat aamma Royal Arctic Bygdeservice-p akornanni isumaqatigiissut ukiuni 20-ni atuuttussaq, 1.januar 2011-mi atuutilersussaq tunngavigalugu pisinissaq sulissutigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nunaqarfinnut imaatigut angallassineq misissueqqissaarfiginngilaa.

Nassiussat amerlassusaat

Ilusiliaq 2.3.2-mi nassiussat, umiarsuarmik Kalaallit Nunaannut/Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani amerlassutsimikkut ineriartornerat m³-nngorlugit takutinneqarput. Kalaallit Nunaannut nassiussanik pingaartumik tassaasarpur sanaartornermi atortussat atuinermilu nioqqutissat. Kalaallit Nunaanniit nassiussat amerlanersaat tassaasarpur raajat aalisakkallu.

Ilusiliaq 2.3.2 2005-imiit 09-mut ukiumut nassiussat amerlassusaat m³-nngorlugit

Nassuiaat: Nassiussat titartakkami aappaluttunngorlugit saqqummiunneqartut tassaappur nassiussat, Kalaallit Nunaanni sumiiffinnut akuersissutini taaneqartut avataaniittunut, imaluunniit piginnittut RAL-imut kiffartuuteqqullugit piumasaqarfigisaannut nassiunneqartut. Tassalu tassani nassiussat assartuussisunut allanut unammillerluni assartorneqartut pineqarput. Taakkununga assersuutitut taaneqarsinnaappur, aatsitassarsiorfinnik sananermut matusinermullu, erngup nukinganik innaallagissiornermut kiisalu Pituffimmi Sakkutooqarfimmut atatillugu nassiussat.

Najoqqutarisaa: Royal Arctic Line-p 2009-mut ukiumoortumik nalunaarusiaa.

2008 tikillugu nassiussat ingerlaavartumik, amerliartuaarsimappur (taamaattorli 2007-imi ikilerialaarsimallutik). Kisiannili 2009-mi nassiussat amerlassutsimikkut ikileriangaaarsiarpur, tamannalu nunarsuarmi aningaasakilliornermik, 2008-mi ukiakkut Lehman Brothers-ip akiliisinnaajunnaarluni uninneranik aallarniuteqartumik pissuteqartutut isigineqassaaq.

Umiarsuarmik ilaasunik angallassineq

Sullissisut

Ilusiliaq 2.3.3-mi illoqarfinni umiarsualiviit, angallavinni ilaasunik angallassinermi umiarsuarnit tikinneqartartut takutinneqarput. Angallavimmi nalinginnaasumi ilaasunik imaatigut angallassinermi maannakkorpiaq sullissisut pingasuuppur: Arctic Umiaq Line (AUL), Qaqortup aamma Ilulissat akornanni sinerlak sinerlugu angallavittut taaneqartartumik ingerlatsisoq, Disko Line, aasaanerani Qeqertarsuup Tunuani angallatit mikisut atorlugit ilaasunik angallatsisoq, aamma Royal Arctic Bygdeservice, aammattaaq Kalaallit Nunaata qeqqani (Arsummiit Sarfannguaqumut) ilaasunik angallassinermik ingerlataqartoq. Umiarsualiviit qorsummik nalunaaqutsersimasut AUL-imit tikinneqartarput, kiisalu tungujortumik nalunaaqutsersimasut Disko Line-mit tikinneqartarlutik.

Umiarsualiviit aappaluartumik nalunaaqutsersimasut AUL-imit taamatullu Disko Line-mit tikinneqartarput. Illoqarfinni umiarsualiviit kisimik ilusiliaq 2.3.3-mut ilanngunneqarput.²³

AUL-ip 2008-mi ilaasut 25.000-ingajaat sullippai. Disko Line-p ilaasut katinneri tamanut saqqummiutinngilai, kisiannili 2008-mi Qeqertarsuup Tunuani aasaanerani imaatigut angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutip ataani illoqarfiit akornanni ilaasut 12.000-iusimapput aammalu nassiussat (allakkat) 17 tonsiusimallutik.

Ilaasunik angallassineq nassiussanik angallassinertulli ukiup qanoq ilineranit aalajangerneqartarpoq. Taamaallaat Nunap immikkoortuata qeqqani ukioq kaajallallugu imaatigut angalanissaq ajornannginnerusarpoq, nunallu immikkoortuini allani ukiup ilaani imaatigut angallanneq sikunit akornusersimaneqartarpoq.

²³ AUL-ip angallavii il.il. kapitali 15-imi annertunerusumik nassuiarneqarput.

Najoqqutarisaq: AUL-ip aamma Disko Line-p 2010-mut angalanissanut pilersaarutaat.

Ilusiliaq 2.3.3 Umiarsualiviit umiarsuarnit ilaasartaatinit angallavinni angalasunit tikinneqartartut.

2.4 Nunakkut assartuussineq

Assartuussisarnermi tamarmiusumi nunakkut assartuussineq annikitsuararsuuvoq. Nunap iluani aammalu nunap immikkoortuini angallaviit pisinnaarnit atorineqartartut saniatigut aqqusinernik angallavinnilluunniit assartuussinermi atorineqarsinnaasunik soqanngilaq, taamatullu qamutitut, qamuterallannut immaqalu ATV-nut (All Terrain Vehicles) immikkut ittunut illiniliortoqarsinnaavoq.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani kommunit aqquserninik, illoqarfimmik nunaqarfimmillu ataqatigiissitsisuusunik peqarpoq. Najukkani aqqusernit ilaatigut mittarfinnut, heliportinut, helistoppinut kiisalu umiarsualivinnut aqquataasarput.

Illoqarfinni bussinik ataatsimut angallassiveqartuni bussit kommuninit ingerlanneqarput.

2.5 Ilaasunik nassiussanillu angallassinermut tapiissuteqartarnej

Kalaallit Nunaanni innuttaasut ikittunnguupput, nunarujussuarmilu najugaqarlutik. Tamatuma kingunerisaanik ornigassat ikittuinnaat niuernermik tunngaveqarluni ilaasunik nassiussanillu angallassinermik ingerlatsinissamut naammattunik inoqarpoq. Nunap Karsianiit tapiisoqartanngikkaluarpat, illoqarfinnit nunaqarfinniillu arlalinnit taakkunanngaanniillu attaveqartarnerit akuttoqatigiinnik ingerlanneqarsinnaassanngikkaluarput, taamatullu sumiiffinnit amerlasuunit taakkunanngaanniillu nassiussanik imaatigut akuttoqatigiinnik angallassisoqarsinnaassanngikkaluarluni.

Tamatummik ukiorpassuit ingerlanerini timmisartumik umiarsuarmillu ilaasut assartorneqarnerinut taamatullu umiarsuarmik nassiussat assartorneqarnerinut tapiissuteqartoqartarpoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aalajangersimasut siulliit 1997-imi taamani Namminersornerullutik Oqartussaasut aamma KNI-mi ingerlatseqatigiiffiit akornanni isumaqatigiissutigineqarput. Isumaqatigiissutit taakku ineriartortinneqarnerat KNI-mi ingerlatseqatigiiffinnit isumagineqarpoq, tassanilu niuernermik ingerlatsivinnut pioreersunut, taakkunungalu atatillugu aningaasaqarnermut nassuiaatit aallaavigneqarput. Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit siulliit taakku 2006 tikillugu atuupput.

2006-imi angallasseriaaseq nutaaq atuutilerpoq. Taamatut allannguinerimut ilinniartitaanermut aningaasanik amerlasuunik pisariaqartitsineq tunngavigneqarpoq, taamaattumillu nassiussanik ilaasunillu angallassinermut missingersuutit tamarmiusut pingajorarterutit ataatsip missaanik ikilisinneqarnissaat aalajangerneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik nassiussanik ilaasunillu angallassineq sungiusimaneqartoq unitsinneqarpoq. Illoqarfiit nunaqarfillu amerlasuut kiffartuunneqarnerup pitsaassusaata apparneranik, tassalu tikittartut ikilinerinik misigisaqarput, aammalu ataasiinnarmik siunnerfeqartumik angallassisarnerup atuutsinneqalernerani ornigassat tamarluinnarmik assartuusseriaatsimut ataasiinnarmut tapiiffigneqartalerput. Tassalu siornatigut umiarsuit qulimiguullillu atorlugit ilaasunik angallassinermut tapiisoqartarsimagaluartoq, angallasseriaatsimut ataasiinnarmut tapiisoqartalerpoq. Taamaattorli 2007-imiit 2009-mut AUL-ip amigartoomissaanut qularnaveeqqusiinikkut toqqaannanngitsumik tapiineq tassunga ilaatinneqanngitsutut isigineqarsinnaavoq. Taamatuttaaq 2011-mi sineriak sinerlugu angallaviup taparserneqarnissaanik aalajangiineq tassunga ilaatinneqanngitsutut isigineqarsinnaavoq, tak. kapitali 15.

2.5.1 Aningaasanut inatsimmit toqqaannartumik tapersiisarnej

Tunuliaqutarineqartut nassuiarneqartut tunngavigalugit ukiumoortumik aningaasanut inatsisit aqquqigalugit, ilaasunik usinillu angallassinermut ingerlaavartumik tapiissuteqartoqartarpoq.

Ilaasunik angallassineq

Ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutaasut distriktinut tallimanut agguagaapput, tak. takussutissiaq 2.5.1, tassanilu aningaasat 2010-mi Aningaasanut inatsimmi immikkoortinneqarsimasut takutinneqarput.

Takussutissiaq 2.5.1 Distriktini tallimani ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit aqqutigalugit tapiissutit

Distrikti	Mio. kr.
Kalaallit Nunaata avannaa Tunulu	41,4
Upernavik aamma Uummannaq	28,1
Qeqertarsuup Tunua	19,6
Kalaallit Nunaata qeqqa	4,1
Kalaallit Nunaata kujataa	22,5
Katillugit	115,7

Najoqqutarisaq: 2010-mut aningaasanut inatsit, qupp. 610.

Ilaasunik angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit atuuttut 2006-imi isumaqatigiissutigineqarput, aammalu 2010-p naanissaata tungaanut atuullutik. Isumaqatigiissutit aalajangersimasumik akeqartinneqarlutik, aammalu piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi, tassalu ukiuni tallimani akinut iluarsineqarsinnaanatik isumaqatigiissutigineqarput, tamatumalu kingunerisaanik Nunap Karsia piffissami isumaqatigiissuteqarfiusumi tamarmiusumi ukiumut aningaasartaliussat amerlassuserpiaanik akiliisinneqartarpoq. Sullissisulli ukiumut ataasiarlutik bilitsit akiinik iluarsiinissamut aammalu ukiumut sisamanariarlutik ikummatissat akiisa ineriartornerat naapertorlugu bilitsit akiinik iluarsiinissamut periarfissaqarput. Bilitsit akii iluarsineqassatillugit Namminersorlutik Oqartussat ilisimatinneqartussaapput.

Distriktini angallannerup attaveqaatillu tamarmiusut sapinngisamik naleqquttumik ingerlanneqarnissaat anguniarlugu, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ukiunik marlunnik sivitsoqqinniarlugit Naalakkersuisut 7. oktober 2010-mi aalajangerput, tamannalu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap 22. oktober 2010-mi akueraa. 2006-imili aningaasartaliussaasut nalinginik Nunap Karsia aningaasaliisarnerninik ingerlatsiinnarnissaa, taamatullu isumaqatigiissutini siullerni sullissinerup qaffasissusiata pigineqaannarnissaa sivitsuiniarnermi piumasarineqarpoq.

Nassiussanik assartuineq:

Nunaqarfiit Royal Arctic Bygdeservice A/S-imit pilersorneqarput. Imaatigut angallassineq taanna niuerpalaartumik ingerlanneqarsinnaanngilaq, taamaattumillu suliassa qarfik taanna ukiumoortumik tapiiffigineqartarpoq, 2010-mullu Aningaasanut inatsimmi tapiissutit 61,6 mio. koruuniupput. Kiisalu Royal Arctic Line Qaanaamut angallassinermut ukiumoortumik tapiiffigineqartarpoq. Aningaasat taakku 2010-mut Aningaasanut inatsimmi 850.000 koruuniupput.

2008-mi Royal Arctic Bygdeservice-mut usinik assartuussinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutaasoq 2010-p naanissaata tungaanut atuuttussaavoq. Suliassaq 1. januar 2006 aallarnerfigalugu KNI-p umiarsuaatileqatigiiffianit Assartuivik-mit ingerlanneqarluni misilinneqaraluarnerrata kingorna Royal Arctic Bygdeservice-mit tiguneqaqqippoq.

Royal Arctic Bygdeservice-mut ukiuni 20-ni atuuttussamik, 1. januar 2011-mi atuutilersussamik kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornissaaq naatsorsuutigineqarpoq. Piffissap kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissuteqarfiusussap siviisuneranut usitussutsinik nutaanik, tassalu umiarsuit atuuttut taarsersorneqarnissaannik pisariaqartitsineq pissutaavoq. Nunap Karsia kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut ukiumut aningaasaliissutai piffissap isumaqatigiissuteqarfiusup tamarmiusup ingerlannerani 61,6 mio. koruuniuinnaapput, tassani akinut akissarsianullu iluarsiisoqassanngilaq. Tamatumunnga atatillugu Aningaasanut inatsimmi ukiumut 15,78 koruuninik aningaasaliissutinut akiliutinik akiliisitsinissamut periarfissiisoqarpoq. Akiliutit taakku Royal Arctic Line-p nassiussalerineratigut akilersinneqartassapput, taamaalluni Kalaallit

Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaata iluani nassiussat aqutugalugit aningaasat akilersinneqartassallutik, tassalu taamaallaat nassiussat nunaqarfinnut nunaqarfinniillu kisimik aqutigineqassanngillat.

2.5.2 Taperseeqatigiissitsisarneq

Ataatsimut isigalugu mittarfeqarneq taamatullu umiarsuit atorlugit usinik assartuussineq taperseeqatigiissitsiviusarpoq.

Mittarfeqarnermi ingerlatsinerinnaq eqqarsaatigalugu angallaviit sinneqartoorfiusartut angallavinnut amigartooruteqarfiusartunut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq. Isumalioqatigiissitap Air Greenlandimi ingerlatseqatigiiffiup angallavinni ingerlatsinermut naatsorsuutit sukumiisut pissarsiarisinnaanngilai, kisiannili ilimagineqarpoq, assersuutigalugu nunap iluani Nuup Kangerlussuullu akornanni angallavik pingaarnaq ima annertutigisumik isertitaqarfiusartoq, allaat taanna aqutigalugu nunap iluani angallaviit allat akikinnerulersinneqarsinnaallutik. Taamatuttaaq aasamiit ukiorneranut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq ilimagineqarsinnaavoq, tassalu aasaanerani ilaasoqarnerpaaffiusumi isertitat ukuiunerani timmisartuussinerup ilaasukinnerpaaffiungaatsiartartup ingerlannarnissaanut atorneqartarlutik.

Umiarsuarmik usinik assartuussinermi akigititaasut katitigaanerini kujammut (Kalaallit Nunaanniit) nassiussanut akit avannamut (Kalaallit Nunaannut) nassiussanit appasinnerupput. Allatut oqaatigalugu avannamut nassiussaniit kujammut nassiussanut taperseeqatigiissitsisoqartarpoq. Taamatuttaaq akit ilusiligaaneranni ornigassat amerlasuunik nassiussivigineqartartut, soorlu Nuuk, ornigassanut ikinnerusunik nassiussivigineqartartunut taperseeqatigiissitsiviusarput.

2.5.3 Toqqaannanngitsumik taperseeqatigiissitsisarneq

Angallannermi Nunap Karsianiit angallannermut immikkoortortamut, ingerlatsinermut toqqaannanngitsumik sunniuteqartartumut aningaasaliisoqartarpoq. Tamanna ataasiaannartumik aningaasaliinikkut aammalu assersuutigalugu mittarfinnik iluarsaassinermit aningaasartuutininik akiliisarnikkut pisarpoq.

Mittarfinnut nalinginnaasumik ataasiaannartumik aningaasaliisoqartarpoq, soorlu Paamiuni mittarfiup sananeqarneranut imaluunniit Kangerlussuarmi terminalimi atortut allineqarnerinut. Mittarfinnut sinaakkusiinerup kingunerisaanik aningaasartuutissat taakku Nunap Karsia aqutigalugu akilerneqarput, taamaallunilu akileraartartunit tamanit akilerneqarlutik, sanaartukkat taakku atuisut akiliutaat aqutigalugit aningaasalersorneqartussaannngimmata.

Takussutissiaq 2.5.2-mi mittarfinnik heliportinillu sanaartornermut aningaasaliissutaasimasut tamarmiusut ukiumiit ukiumut qanoq allanngorarsimanersut takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 2.5.2 2005-imiit 2010-mut mittarfinnik heliportinillu sanaartornermut aningaasaliissutit. 1.000 kr.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sanaartornermut aningaasaliissutit	11.250	76.300	84.100	17.657	4.200	8.200

Najoqqutarisat: Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoqarfik.

Pingaartumik 2006-imi aamma 2007-imi – Paamiuni mittarfiup sananeqarneranut atatillugu – ukiumi 2005-2010-mut silaannakkut angallassinermi sanaartornermut aningaasarpasuit akilerneqarsimapput. 2008-miit siumut aningaasartaliussat Narsarsuarmi mittarfimmik iluarsaassinermit aningaasartuutininut tunngasuupput.

1990-ikkut aallartinneranni nassiussanik imaatigut angallassinermi containerersornerup eqqunneqarnerata kingorna umiarsualivinnik alliliinernik annertuunik suliaqartoqarsimanngilaq.

Illoqarfiit taamatullu nunaqarfiit umiarsualiviini umiarsualivinnik aserfallatsaaliuinnermut aningaasartuutit tamakkiisumik Nunap Karsianit akilerneqartarput. 2010-mut Aningaasanut inatsimmi ukiumut 17 mio. koruunit immikkoortinneqarput. Aamma umiarsualivinni tamani umiarsualivinnut oqartusnaanermut aningaasartuutit Nunap Karsianit akilerneqartarput. Tamatumunnga aningaasartuutit ukiumut 4 mio. koruunit missaanniipput.

Aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutit taamatullu oqartusnaanermi suliassat isumagineqarnissaannut aningaasaliissutit ukiuni arlalinni taamaallat akit akissarsiallu ineriartornerinut naleqqiullugu iluarsivigineqartarput. Aningaasanut inatsimmut nassuiaat aqquutigalugu aserfallatsaaliuinnermut aningaasaliissutit atorneqanngitsut ukiup tullianut nuunneqarsinnaapput. Aningaasaliissutit sapinngisamik naleqqunnerpaamik atorneqarnissaat qulakkeerniarlugu tamanna pisarpoq. Umiarsualivinnik aserfallatsaaliuisarneq nalornissutigineqarajuttarpoq, taamaattumillu pisussanut naatsorsuutigeriinngisanut sillimmateqarnissaq naleqquttuuvoq. Tamanna pissutigalugu nuussisinnaaneq aserfallatsaaliuinnermi kinguaattuunnginnissamut iluaqutaavoq.

Kiisalu oqaatigineqassaaq Arctic Umiaq Line-p umiarsuaani, Sarfaq Ittummi inuttat DIS-imut (Dansk International Skibsregister) aaqqissuussineq assigalugu ilanngaasariikkanik akissarsiaqartinneqarmata. Inuttat akileraartinneqarneq ajormata, ingerlatseqatigiiffiup akissarsianut aningaasartuutit appasitsissinnaavai. Timmisartuni inuttanut aaqqissuussinermik taamaattumik atuutsitsisoqanngilaq.